

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

RESOLUCIÓ ENS/1544/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, disposa, a l'article 82, que el projecte educatiu de cada centre ha d'incloure els elements metodològics i organitzatius necessaris per atendre adequadament els alumnes amb trastorns de l'aprenentatge o de comunicació que puguin afectar l'aprenentatge i la capacitat de relació, de comunicació o de comportament. Afegeix que l'Administració educativa ha d'establir, per mitjà dels serveis educatius, protocols per a la identificació dels trastorns de l'aprenentatge o de comunicació i l'atenció metodològica adequada.

L'article 11 del capítol IV del Decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, regula que la intervenció educativa es regirà pel principi d'atenció a la diversitat, base d'una escola inclusiva. Els mecanismes que es posaran en pràctica per fer-la efectiva seran organitzatius, curriculars i metodològics. Així mateix, regula que el Departament d'Ensenyament posarà les condicions necessàries perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugui assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats personals i els objectius del currículum i, per tant, s'asseguraran les mesures curriculars i organitzatives adients.

L'article 13 del capítol IV del Decret 143/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria, s'organitza d'acord amb els principis de l'educació comuna i d'atenció a la diversitat de l'alumnat. Les mesures d'atenció a la diversitat tenen com a objectiu atendre les necessitats educatives de cada alumne per poder assolir les competències bàsiques, els objectius educatius i els continguts de l'etapa. Ni la diversitat sociocultural de l'alumnat, ni la diversitat en el procés d'aprenentatge, ni les discapacitats, poden suposar cap tipus de discriminació que li impedeixi aconseguir els objectius previstos i la titulació corresponent.

L'article 17 del capítol 5 del Decret 142/2008, de 15 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del batxillerat, regula per a l'alumnat amb trastorns o dificultats específiques d'aprenentatge que se li ha de facilitar l'accés al currículum, s'han de preveure i facilitar les ajudes tècniques necessàries, i s'han d'adaptar els materials d'aprenentatge i el calendari, si cal, tant de les activitats d'aprenentatge com d'avaluació.

L'article 3 del capítol 2 del Decret 299/1997, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials, estableix que les necessitats educatives especials de l'alumnat s'identificaran, avaluaran i determinaran mitjançant un procés d'avaluació psicopedagògica. El Departament d'Ensenyament establirà els criteris i procediments per efectuar aquesta avaluació psicopedagògica.

El coneixement científic acumulat els darrers anys, així com l'experiència desenvolupada en l'atenció a la diversitat de necessitats educatives, permeten identificar en els alumnes algunes circumstàncies personals que condicionen el seu procés d'aprenentatge.

La identificació dels trastorns de l'aprenentatge només pot ser realitzada dins del mateix procés educatiu. Aquesta identificació ha de ser posterior a la detecció de les dificultats i a l'aplicació dels ajustaments metodològics adequats per compensar-les. Detectar i intervenir precoçment és clau per garantir l'èxit dels alumnes que presenten trastorns de l'aprenentatge.

Per orientar aquest procés de detecció, identificació i intervenció és necessari establir alguns principis comuns en l'àmbit escolar: la definició dels trastorns de l'aprenentatge, els criteris per identificar-los i les línies generals d'intervenció educativa.

En virtut de tot l'exposat,

Resolc:

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

Establir les mesures de suport educatiu específic per a l'alumnat amb trastorns de l'aprenentatge (TA) en els centres educatius que imparteixen els ensenyaments corresponents al segon cicle de l'educació infantil, a l'educació primària, a l'educació secundària obligatòria, al batxillerat i a la formació professional inicial i ensenyaments de règim especial.

Els TA interfereixen en la vida escolar de l'alumne, provocant que el seu rendiment acadèmic estigui per sota de les seves capacitats, de la mateixa manera poden dificultar les relacions amb els companys, repercutir negativament en la seva autoestima i en les relacions familiars. Aquestes dificultats es manifesten com una condició permanent, si bé van evolucionant al llarg de les diferents etapes educatives.

Article 2

Alumnat

S'entenen per alumnat amb TA:

Els alumnes amb trastorn per dèficit d'atenció/hiperactivitat (TDAH).

El TDAH afecta nuclearment tres aspectes: dèficit d'atenció, hiperactivitat o excés de moviment i impulsivitat. Afecta també el control executiu i la memòria de treball.

El TDAH s'inicia a la infància, és persistent i repercuteix en el funcionament acadèmic, personal i social de l'alumne.

Els alumnes amb trastorns que afecten a l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge, de la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques, amb inici a la infància i implicacions significatives per a l'aprenentatge escolar.

Article 3

Principis d'actuació educativa amb l'alumnat amb TA

1. El projecte educatiu del centre ha de recollir els elements metodològics i organitzatius per atendre l'alumnat amb TA, que s'han de regir pels principis de:

- a) Normalització, equitat i inclusió.
- b) Detecció primerenca, per tal de proveir l'alumnat dels suports educatius específics adequats a les seves necessitats.
- c) Col·laboració i participació de les famílies i, si s'escau, amb altres serveis i professionals implicats en l'atenció a l'alumne.
- d) Adaptació constant durant tota l'escolaritat de l'atenció educativa.

2. Els suports a aquests alumnes han de planificar-se dins del pla d'atenció a la diversitat del centre i s'han d'establir en coherència amb el coneixement científic internacional actual, d'acord amb les evidències provades de bones pràctiques. Per a la concreció dels elements metodològics i organitzatius necessaris per atendre adequadament l'alumnat, els docents, quan s'escaigui, disposaran de l'assessorament psicopedagògic i els informes tècnics de l'orientador del centre o de l'equip d'orientació i assessorament psicopedagògic (EAP).

Article 4

Detecció, identificació i avaluació psicopedagògica

1. La detecció primerenca es realitza per part de l'equip docent, coordinat pel tutor i amb la col·laboració de la família. En la detecció s'ha de prioritzar la utilització de registres i instruments ben fonamentats i el seguiment dels resultats de l'aprenentatge de l'alumne en llenguatge oral, lectura, escriptura i matemàtiques, així com dels aspectes conductuals i de funcionament executiu, necessaris per a l'adaptació escolar i el rendiment acadèmic.

2. L'avaluació psicopedagògica és el procés mitjançant el qual s'identifiquen les capacitats i dificultats dels

CVE-DOGC-A-13196022-2013

alumnes amb TA i es concreten les seves necessitats educatives en el procés d'ensenyament i aprenentatge, per ajustar el tipus de resposta educativa més adequada i els suports que pugui necessitar.

Els criteris diagnòstics per TA són els recollits en el "Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals (DSM)", que l'Associació Americana de Psiquiatria (APA) revisa i publica periòdicament, o en la "Classificació estadística internacional de malalties i problemes relacionats amb la salut (CIE)", que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) revisa i publica periòdicament.

L'avaluació psicopedagògica ha de valorar la història de l'alumne en relació amb el desenvolupament, la salut, la família, el procés educatiu, els resultats de les proves i observacions i la resposta a la intervenció. S'informarà la família de la necessitat de fer una valoració clínica, si s'escau.

3. L'avaluació psicopedagògica ha de realitzar-se, prèvia conformitat dels pares o tutors legals, quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

Quan el tutor o l'equip de professors consideri que les propostes de treball que té programades a l'aula i/o en petit grup no s'ajusten a les necessitats d'un determinat alumne, malgrat els ajustaments realitzats.

Tot i tenir un bon rendiment acadèmic l'alumne manifesta moltes dificultats en les seves relacions socials, conducta o d'adaptació escolar.

Quan a l'entorn familiar i escolar es manifesten indicis que un alumne pot tenir TA.

Quan els pares ho sol·licitin a efectes de presentar-se a una convocatòria d'ajuts que així ho estableixi entre els seus requisits.

4. L'avaluació psicopedagògica es realitza per l'equip de l'EAP a l'educació primària i per l'orientador del centre a l'educació secundària obligatòria, al batxillerat i a la formació professional inicial i ensenyaments de règim especial, i conclou amb l'informe psicopedagògic.

A l'informe psicopedagògic cal fer constar el motiu que l'origina, els àmbits avaluats i els resultats obtinguts, les orientacions per a l'ajustament del procés educatiu i els terminis en què es revisaran. S'informarà la família de la necessitat de fer una valoració clínica, si s'escau.

El professional de l'EAP o l'orientador del centre ha d'informar el professorat de l'alumne de les seves necessitats educatives específiques, garantirà el traspàs de la informació pertinent a altres professionals de l'orientació, en els canvis d'etapa o de centre amb l'objectiu d'adequar la resposta educativa al llarg de tota l'escolaritat.

Article 5

Pla individualitzat (PI)

En tots els casos, dels suports que rebí l'alumne d'acord amb l'avaluació psicopedagògica, n'ha de quedar constància escrita, en un pla individualitzat (PI), aprovat pel director o directora del centre i que ha de constar a l'expedient acadèmic de l'alumne.

El PI s'ha d'elaborar en un termini màxim de 2 mesos, a partir del moment en què s'identifiquen les necessitats de l'alumne; se n'ha de fer un seguiment trimestral i cal revisar-lo cada final de curs a fi d'ajustar-lo a l'evolució de l'alumne

El responsable del PI serà el tutor amb la col·laboració de l'equip de mestres o de professorat, de l'EAP o l'orientador i altres professionals que puguin participar en l'atenció educativa de l'alumne. S'escoltarà en el procés de presa de decisions els pares o representants legals, i el mateix l'alumne si la seva edat i circumstàncies personals així ho aconsellen.

El tutor també és responsable de la coordinació dels diferents professionals que intervinguin, de fer-ne el seguiment i actuarà com a principal interlocutor amb la família.

Article 6

Mesures generals d'atenció educativa

1. Les accions, de forma prioritària, s'han de desenvolupar a l'aula ordinària, vetllant per la vinculació de l'alumne amb el seu grup. Els suports a aquests alumnes han d'emmarcar-se dins del pla d'atenció a la diversitat del centre. A més, en tots els casos, s'ha de valorar la necessitat de suport escolar personalitzat.

CVE-DOGC-A-13196022-2013

2. Les mesures per a l'alumnat amb TDAH, durant el segon cicle de l'educació infantil i el primer cicle de l'educació primària, s'han d'adreçar a millorar els símptomes conductuals i estimular els aprenentatges inicials i preparatoris. En el segon i tercer cicle de l'educació primària, les mesures metodològiques han de potenciar les activitats d'aprenentatge.

3. Les mesures destinades a l'alumnat amb trastorns en l'adquisició i en l'ús funcional del llenguatge, de la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques durant l'educació infantil s'han d'adreçar a millorar el llenguatge oral parant atenció especial a l'adquisició de la fonètica i la fonologia, al coneixement d'un vocabulari bàsic i funcional i a la comprensió i l'ús d'estructures morfològiques i sintàctiques adequades a l'edat.

Durant el primer cicle d'educació primària, les pautes d'intervenció són preventives i l'ajustament metodològic és fonamental per afavorir l'aprenentatge. En el segon i tercer cicle de l'educació primària, s'han d'adequar els processos educatius en un doble sentit, per una banda reforçant l'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques i, per l'altra, fent les adaptacions metodològiques pertinents a cada matèria per assegurar l'aprenentatge de les competències bàsiques.

4. A l'educació secundària obligatòria i al batxillerat, considerant la naturalesa persistent dels TA, l'alumnat, encara que pot haver millorat, seguirà necessitant un ajustament del procés d'ensenyament-aprenentatge. Els processos educatius s'han d'adequar en un doble sentit, per una banda reforçant l'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques i, per l'altra, fent les adaptacions metodològiques pertinents a cada matèria per assegurar-ne l'aprenentatge.

La majoria d'aquests alumnes podran seguir les programacions de l'aula, ja que les mesures de suport necessàries solen consistir en adaptacions d'accés a la informació escrita i a la producció de textos, adaptacions metodològiques i adaptacions dels processos d'avaluació. En funció de les característiques dels alumnes pot ser que calguin altres mesures personalitzades, com ara l'ús de tecnologies de la informació, l'aprenentatge i la comunicació que facilitin l'accés al llenguatge escrit i al llenguatge matemàtic.

5. Els centres que imparteixen formació professional inicial i/o ensenyaments de règim especial facilitaran itineraris adaptats als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge, amb una organització que permeti les adaptacions i les mesures necessàries per fer efectiu el principi d'inclusió.

Article 7

Aspectes metodològics i d'avaluació

1. Correspon a l'equip docent, amb l'assessorament dels responsables de l'orientació educativa, i d'acord amb l'avaluació psicopedagògica, decidir quins suports s'oferiran a l'alumnat amb TA.

2. El professor tutor serà qui ha de fer el seguiment sistemàtic de l'alumnat per prevenir i detectar les possibles dificultats i necessitats d'aquest, i per supervisar l'atenció educativa corresponent. A ell li correspon, en primera instància, mantenir el contacte habitual amb les famílies.

3. El professorat ha de tenir en compte que l'alumnat amb necessitats de suport educatiu específic vinculat a TA necessita ajustaments metodològics en els processos d'ensenyament-aprenentatge a les aules, que pot afectar l'organització d'aquestes, la distribució de l'alumnat, l'ajustament curricular i les estratègies didàctiques, entre d'altres.

Ha de realitzar les adaptacions d'accés al currículum que permetin i facilitin l'accés de l'alumnat als continguts de les diferents àrees, matèries o mòduls.

Si és necessari, també s'han d'adaptar els procediments per avaluar els aprenentatges. Aquesta adaptació pot comprendre la utilització de diferents tipus de proves d'avaluació, la combinació de proves escrites i orals, respostes tipus test i respostes redactades, destacar a l'enunciat de les preguntes les paraules clau, permetre que l'alumne disposi de més temps per acabar la prova, verificar que l'alumne entén les preguntes i contestar als seus dubtes respecte aquestes, permetre l'ús de gràfics per respondre, etc.

4. Els estudiants que vulguin accedir a la formació professional o a estudis universitaris poden sol·licitar l'adaptació de les proves d'accés corresponents segons la normativa vigent, d'acord amb les directrius del Departament d'Ensenyament i amb els informes de l'orientador del centre de secundària.

Barcelona, 10 de juliol de 2013

CVE-DOGC-A-13196022-2013

Irene Rigau i Oliver
Consellera d'Ensenyament

(13.196.022)